

2017 YILI KARAIN KAZILARI

Harun TAŞKIRAN

2017 yılı Karain Mağarası kazıları E ve B gözlerinde gerçekleştirilmiş olup söz konusu alanlar dışında F gözünde de düzenleme ve temizlik çalışmaları yapılmıştır. E gözü kazıları toplam 19 plankare içerisinde gerçekleştirilmiştir. Kazısı gerçekleştirilmiş olan plankarelerin tümü Orta Paleolitik Dönem içerisinde depolanmıştır. 2017 yılı E gözü buluntuları yontmataş aletler ve faunal kalıntılar olmak üzere iki grup altında toplanmaktadır. Yontmataş buluntuların büyük çoğunluğu düzeltili ve düzeltilisiz yongalardan oluşmaktadır. Düzeltili parçalar içerisindeki en yoğun alet grubu kenar kazıyıcılarıdır. Faunal kalıntılar ise bu yıl E gözü kazılarının en dikkat çekici buluntularıdır. Kemik buluntular içerisinde en göze çarpanlar, 46- 48. Arkeolojik Seviyeleri arasında tespit edilmiş olan fil kalıntılarıdır. Bunlar bir alt çene (mandibula) ve bir kürek kemiğidir (scapula). Ayrıca bu büyük kemiklerin yanında ve çevresinde tanımlanamamış irili ufaklı pek çok kemik parçaları da tespit edilmiştir. Kemik buluntular arasında yer alan işlenmiş iki kemik alet ise bulunduğu dönem açısından oldukça ilginçtir. Bunlardan biri 46. arkeolojik seviyeden ele geçen ve iri bir hayvanın uzun kaburga kemiğinin her iki yüzünün sürtmeyle işlenmesi suretiyle oluşturulmuş yaklaşık 20 cm uzunluğundaki spatuladır. Diğeri ise delici olarak kullanılmış bir kemik parçasıdır.

2017 yılı B gözü kazıları toplam 11 plankare içerisinde gerçekleştirilmiştir. 2017 yılı B gözü kazı çalışmaları ilk olarak bir önceki kazı sezonundan kalan kuzey ana dolgusunun doğusunda sınırlı bir alanda bulunan P.I.3 jeolojik ünitesinin kazısıyla başlamıştır. Söz konusu jeolojik ünitenin kaldırılmasıyla tüm kuzey ana dolgusunda P.II olarak isimlendirilen ve Üst Paleolitik dönem ile karakterize edilen dolgular açığa çıkarılmıştır. P.I.3 jeolojik ünitesi arkeolojik açıdan; çekirdeklerin yontulması sırasında çıkan yan ürünler (tepeli, dalmalı/dönümlü dilgi, yongalama artıklar v.b.), ön kazıyıcılar, sırtlı dilgi ve dilgicikler ile birlikte süslenme objelerinden çeşitli hammaddelerden üretilmiş boncuk taneleri (az sayıda) ve kemik aletler (bız v.b.) içermektedir. P.II jeolojik ünitesinden elde edilen arkeolojik bulgular; ön kazıyıcılar, ön kazıyıcıların yapım tekniğine işaret eden dufour dilgicikler, piramit biçimli dilgi çekirdeklerinden elde edilmiş dilgi ve dilgicikler ile kemik buluntulardan oluşmaktadır.

2017 YILI KIZILIN KAZILARI

Metin KARTAL

Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Arkeoloji Bölümü'nün en yeni kazısı olan Kızılın çalışmalarının 2017 yılı yaz sezonu Temmuz ve Ağustos

aylarında gerçekleştirilmiştir. Kızılın, Antalya ili merkez Döşemealtı ilçesi Yağca Mahallesi'ne bağlı Toros Dağları eteğinde bir arkeolojik yerleşim yeridir. Bilimsel sorumluluğunu Prof. Dr. Metin Kartal'ın yürüttüğü kazı çalışmaları kapsamında ilk sezon için; kazı alanlarının emniyeti, yüzey buluntularının sistematik tarama yöntemiyle toplanması ve çevre düzenlemeleri yapılmıştır. Alan korumasına ait çevre kafes tellerinin çekilmesi sonrasında yaklaşık 1 dönümlük bir kazı rezerv alanı ortaya çıkmıştır. Söz konusu bu alanda 2018 yılı içinde gerçekleştirilecek kazılar için “kuzey-güney” yönünde ve birbirlerine 2 metre mesafede paralel olan çelik kablolar çekilerek kazı karelej alanı oluşturulmuştur. Sistematik yüzey taraması çalışmaları kapsamında görece tespit edilen ilk bilimsel verilere dayanarak, yerleşimin Geç Üst Paleolitik ve/veya Erken Epi-paleolitik dönemlere tarihlenebileceği düşünülmektedir. Bu dönemler dikkate alındığında ise, yerleşimin geç Yontmataş Çağı avcı-toplayıcıları tarafından iskân edildiği kanısı güçlenmektedir. Yerleşimde ayrıca MS 4. ve/veya 5. yüzyıla tarihlenebileceği düşünülen yarı yuvarlak planlı büyük bir yapı da tespit edilmiştir. Bu yapının duvar kalınlığı 1 metreden fazla olup dış yüzeyi kireç katkılı bir sıva ile kaplıdır. Aynı sıvaya ait izler kaya duvarları üzerinde de tespit edilmiş olup bu alanlardaki çalışmalar 2018 yılı içinde değerlendirilecektir. Kızılın terasının daha

alt kotlarında bu yapıyla bağlantılı olduğu düşünülen birçok mimari kalıntı da tespit edilmiştir. Söz konusu bu alt kotlardaki mimari kalıntılar çevresinde tıpkı 2017 yılında olduğu gibi 2018 yılı içinde de yüzey araştırmaları gerçekleştirilmesi planlanmaktadır.

2017 YILI RESULOĞLU KAZILARI

Tayfun YILDIRIM

2017 Yılı Çorum / Resuloğlu kazılarına, Güneydoğu Höyüğü olarak adlandırılan Eski Tunç Çağı ve Orta/Geç Demir Devri mimarlık kalıntılarının bulunduğu alanda devam edildi. Höyüğün güney kesiminde yeni açılan açmalarda geçen yıl açığa çıkarılan Demir Devri yapılarının altında, Eski Tunç Çağı yerleşimine ait taş duvarlı evler ve silolar açığa çıkarıldı. Anadolu yerleşim şemasına uygun yan yana sıralanmış evlerin çoğunun uzun dikdörtgen planlı ve birden fazla sayıda odaları olduğu anlaşıldı. Bu yıl açığa çıkarılan Eski Tunç Çağı yapılarının giriş katına ait taş duvarların yüksekliklerinin 2.20 metreye kadar korundukları görüldü. İki katlı oldukları anlaşılan yapıların üst katları kerpiçten inşa edilmiştir. Odaları birbirine bağlayan kapılar ve duvar sıvaları iyi korunmuştur. Kısmen yangın görmüş yapıların tabanında p.t. kaplar (çanaklar, çömlekler, kapak ve maşrapalar), depolama küpleri, ekin kapları, mühür baskıları, mühürler, tezgâh ağırlıkları, ağırşaklar, kirkitler, taş, sileks ve kemikten yapılmış aletler gibi döneminin özelliklerini yansıtan eserler ele geçmiştir. Evlerin oldukça iyi korunmuş odalarında ocak, fırın gibi öğelerin yanında, duvar diplerine sıralanmış tahıl depolama kapları ele geçti. Bazıları güneşte

kurutulmuş ekin kaplarının içersinde kömürleşmiş tahıl örneklerine rastlandı. Buna göre, evlerde bol miktarda buğday veya arpanın yanında mercimek gibi ürünlerinde tüketildikleri anlaşılmaktadır. Bir evin depo odası, yangın nedeniyle çoğu eşyası ile birlikte iyi korunarak günümüze ulaşmıştır. Depo odasının kısmen korunan sıvaları üzerinde beyaz badana izleri tespit edildi. Uzun odalı bir başka evin tabanından gelen bronz mühür, Resuloğlu için tek örnektir.

Her yıl olduğu gibi bu yılda Resuloğlu Höyüğündeki geleneksel ekin saklama kuyularının sayısında artış oldu. Kazı mevsiminin sonunda kuyuların sayısı 64 e yükseldi. 2017 çalışmalarında açığa çıkarılan 63 ve 64 numaralı siloların söz konusu alanda açığa çıkarılan Erken Tunç Çağı evlerinin temelleri altında kaldığı görülmüş ve siloların çoğunun, iki evreyle temsil edilen Erken Tunç Çağı mimarisinin (MÖ 3. Binin 2. Yarısı) ilk kullanım evresiyle çağdaş olduğu anlaşılmıştır. Kuyuların bir kısmının tabanında saman katkılı beyaz renkli, çamur karışımına rastlandı. Kuyulardan alınan tahıl örneklerde bol miktarda arpa ve buğdaya rastlandı. Diğer taraftan kuyu tabanlarına özel surette bırakılmış steatit mühürler bulundu. Muhtelif kuyulardan ele geçen geç evreye ait malzemeler arasında pişmiş toprak kap kacak, idol, metal ve kemik eşyalar bulunmaktadır.

2017 YILI ESKİYAPAR KAZILARI

Tunç SİPAHİ

Eskiyapar Höyük, 310 X 280 metre ölçüleri ile bir Orta Anadolu höyüğü olup tarla seviyesinden 11 m. yüksekliğe sahiptir. Yaklaşık 70 dönümlük bir alanı kaplayan Höyük'te, 2010 yılında ekibimizce başlanan üçüncü dönem kazılarında öncelikle höyüğün kuzey yamacındaki stratigrafik durumun tespiti amaçlanmış, bu amaç kapsamında höyüğün kuzey yönünde oluşturulan 10 X 10 metrelik açma; 2017 yılında kuzey güney doğrultusunda, 100 metre uzunluğunda ve yer yer 40 metre genişliğe ulaşan bir kazı alanına dönüşmüştür. Bugün A, B, C ve F açmaları olarak adlandırdığımız geniş kazı alanlarında (5 farklı kültürel katmana ait kültürel ve mimari 7 seviye belirgin bir hale gelmiştir.

Eskiyapar 2017 Yılı kazısı sonuçları üç ana başlık altında toplanabilir:

1. İlk dönem kazılarında ortaya çıkarılan E alanında Eski Hitit Çağı'nın I. safhasına ait iki alt safha tespit edilmiştir. F açmaları ile Eski Hitit I tabakasının hemen altında Assur Ticaret Kolonileri Çağı çağdaşı bir tabakanın mevcudiyeti kesinleşmiştir. Bu tabakanın tarla seviyesinin altında kuzeye doğru devam edebileceği anlaşılmıştır.

2. C açmalarında Eski Tunç Çağı'nın III. ve II. safhalarına ait tespitler yapılmıştır. Olasılıkla Eski Tunç II'ye ait bir duvarın höyüğün kuzeyindeki düzlüğe doğru devam ettiği tespit edilmiştir. C alanında Eski Tunç Çağı safhalarının daha yüksek kotta olduğu belirlenmiştir. Farklı açmalardaki çalışmaların sonuçlarına göre Eski Tunç ve Erken MÖ II. bin tabakalarının ise höyüğün doğusundan itibaren höyüğün batısına doğru bir eğimle yükselerek devam ettiği anlaşılmıştır. 2018 yılında bu kesimde gerçekleştirilecek geniş bir açma ile daha alt seviyedeki Kalkolitik Çağ tabakasına inilebilecektir.

3. Höyüğün üstündeki B açması 2017 yılında merkezi bir açmaya dönüştürülmeye başlanmış, buradaki A yapısının dini karakteri ortaya çıkarılmıştır. Kazılar sırasında yapının bir depo odasına ve kült odasına girildiği anlaşılmaktadır ve bulunan eserler bir tapınak envanterine uygunluk göstermektedir. Bulunan eserlerin Orta Hitit Çağı'na ait olması bu kesimin üst seviyeler tarafından çok karıştırılmadığını göstermektedir. Üçüncü dönem Eskiyapar Kazılarının ikinci beş yıllık programında belirlenen bir Hitit arşivini ortaya çıkarma hedefi için 2017 yılında uygun ortam oluşturulmuştur. 2017 buluntularının tamamı Orta Hitit Çağı'na ait olup kabartmalı vazo parçaları,

silindir mühür, düğme mühür, işlenmiş perdah taşı, çanak çömlek, kurban ve kült törenlerinde kullanılmış in situ banyo küpleri, taş kap parçası, kol biçimli libasyon kabı parçası, bronz iğneler, taş aletler, boncuklardan ibarettir.

2017 YILI KÜLTEPE-KANIŞ KAZILARI

Fikri KULAKOĞLU

1948 yılından itibaren Kültepe'de sürdürülmekte olan kazıların 2017 yılı çalışmaları, ağırlıklı olarak Tepe, yani Kaniş'te gerçekleştirilmiştir. Bu yılki çalışmaların esas hedefi, 2010 yılından itibaren kazılmakta olan ve Eski Tunç Çağı'nın III. Safhasının başına tarihlenen anıtsal kerpiç binanın güneye doğru gelişimini anlamaktır.

2017 yılında yapılan çalışmalarda, Eski Tunç Çağı III.safhasının 13. Yapıkata tarihlenen anıtsal kerpiç yapının güneyinde 11b yapıkatına kadar inilmiştir. Bu alanda, 2015 yılında tespit edilen ve "mutfak" olarak adlandırılan mekân ile ilişkili alanda yapılan kazılarda, yoğun bir yangın tabakasıyla karşılaşmıştır. Bu tahribatın, binayı sona erdiren bir yangınla mı veya bu alandaki mutfak veya endüstriyer bir müştemilat nedeniyle mi meydana geldiği bu yıl kazılarda anlaşılamamıştır. Ancak, özellikle bu tabak içinde bulunan erimiş seramik parçalarının varlığı, bu alanda bir seramik üretim tesisinin varlığını sorgulamamıza

neden olmaktadır. Bu alandaki çalışmalara önümüzdeki yıl devam edilecektir.

2015 yılından itibaren kazılmakta olan Kuzey Açma'da da, Kültepe'de Eski Tunç Çağı'ndan önceki dönemlerin stratigrafisini öğrenmek için kazılara devam edilmiştir. Bu alanda yapılan kazılar, ilginç veriler sunmuştur. Elde edilen ön verilere göre, Kültepe'de Geç Kalkolitik Çağ'dan

Eski Tunç Çağı'na kesintisiz bir geçişin varlığı anlaşılmış olup, bölgede ilk kez "Black-Burnished Ware/Siyah Perdahlı Seramik" örnekleri keşfedilmiştir. Bu örnekler, Doğu Torosların kuzeyinde görülen seramik bu kültürünün Orta Toroslar'da da geliştiğini göstermesi açısından önemlidir.

Tepe'deki çalışmaların yanı sıra, Karum alanında da çalışmalara devam edilmiştir. 1995 yılında kazılan ancak kazısı tamamlanamayan "gümüş atölyesi"nde taban seviyesinde temizlik ve evin kuzeyinde kazılar sürdürülmüştür. Kazılar sırasında evin tabanında çok sayıda madeni cüraf ve kalıp parçalarına rastlanmıştır. Bu alandaki çalışmalara 2018 yılında sa devam edilecektir.

2007 YILI ÇEŞME – BAĞLARARASI KAZILARI

Vasıf ŞAHOĞLU

Çeşme – Bağlararası Tunç Çağı yerleşiminde 2009 yılından bu yana Ankara Üniversitesi adına yürütülen kazılarda, MÖ 3. ve 2. Bin'e ait iki farklı yerleşim alanı tespit edilmiştir. 2017 yılında gerçekleştirilen arazi çalışmaları MÖ 2. Bin yerleşiminde sürdürülmüştür.

MÖ 18. yy ortalarından itibaren güçlü bir savunma sistemi ile çevrili olan Bağlararası, savunma sistemi ile paralel ilerleyen bir ana cadde ve ara sokaklarla bölünmüş oluşan yapı gruplarından oluşan bir mimari plana sahiptir. Taş temelli, beyaz sıvalı kerpiç duvarlara sahip olan evlerin düz damlı olduğu düşünülmektedir. Açığa çıkarılan yapılar arasında şarap üretim atölyesi olarak tanımlanan bir örnek dışında tamamı domestik amaçlı yapılara aittir. Bağlararası, özellikle Batı Anadolu kıyılarındaki Girit / Minos etkinliğinin karakterinin ortaya konulması açısından en önemli anahtar yerleşmelerden birini oluşturmaktadır. Yerleşmenin CB 2 tabakasını takip eden aşamada, CB 1 tabakasında yerleşim alanının çok sayıda çukur ile dolu olduğu gözlemlenmiştir.

2017 yılı çalışmalarında CB 1 tabakasına ait çok sayıda çukur kazılmış ve bu çukurlar içlerinden özellikle Minos ve Minos-

laşmış boyalı seramik örnekleri ele geçmiştir. Çukurlar içerisinde seramik dışında tekstil aletleri ve çok miktarda hayvan kemiği de açığa çıkarılmıştır. Özellikle bir çukurda ele geçen serpantin'den özenli bir şekilde yapılmış ve Girit – Minos dünyasında da birebir benzerleri olan ithal bir taş kap (blossom bowl), Bağlararası'ndaki ithal prestij eşyalarının varlığı açısından da çok önemli bir kanıt oluşturmaktadır.

CB 2 tabakasına ait çalışmalar, önceki yıllarda kazısı yapılan 2 açmayı birleştirecek şekilde geniş bir alanda gerçekleştirilmiştir. Kazılar sırasında özellikle CB 2 tabakasının evrelerinin anlaşılmasına yönelik önemli yeni veriler elde edilmiş ve daha önceki yıllarda belirlenen evrelere yenilerinin eklenmesi gerektiği anlaşılmıştır. Bu konudaki çalışmalar önümüzdeki yıllarda da devam edecektir. Açığa çıkarılan mimari kalıntılar, dikdörtgen planlı ve birkaç odaya sahip evlerin yan yana sura dayanacak şekilde uzadığını ortaya koymuştur. Sur duvarına kadar uzanan yeni bir sokak da yine 2017 yılı kazılarında açığa çıkarılmıştır.

2017 YILI TEOS KAZILARI

Musa KADIOĞLU

İzmir İli, Seferihisar İlçesi, Sığacık Mahallesi sınırları içerisinde yer alan Teos antik kentinde 2017 yılı (8. Sezon) kazı, belgeleme, koruma ve onarım çalışmaları 24 Haziran – 30 Eylül tarihleri arasında T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı ile Ankara Üniversitesi adına sürdürülmüştür. Söz konusu bu çalışmalara yerli ve yabancı olmak üzere birçok öğretim üyesi, uzman ve öğrenci katılmışlardır.

2017 yılı kazı çalışmalarının ağırlık noktasını, Hellenistik Dönem'in ünlü mimarı Hermogenes tarafından inşa edildiği bilinen Dionysos Tapınağı oluşturmuştur. Özellikle Hermogenes'in tartışmalı olan tarihlendirilmesine ışık tutmak amacıyla Dionysos Tapınağı'na ait Altar'da stratigrafik sondaj çalışmalarına iki sondaj ile (DA1b-c) devam edilmiştir. Söz konusu sondaj içerisinde ele geçen kapalı kontekst sikke ve seramik buluntular, 2016 yılında gerçekleştirilen DA1a sondajındaki seramik buluntularla ulaşılan sonucu desteklemektedir. DA1a sondajındaki seramik parçaları, uzmanlar tarafından MÖ 270 ile 230 yıllarına tarihlenmektedir. Buna göre Altar'ın tarihlenmesi MÖ 230 ve hemen sonrası olacağından büyük olasılıkla söz konusu tarih Mimar Hermogenes için de geçerli olacaktır.

İkinci sondaj alanını, tapınağın Batı *Temenos*'u içerisinde önceki yıllarda kazılarına başlanan ancak 2016 yılında kazı çalışmaları tamamlanamayan DT4 açması oluşturmuştur. Özellikle 2016 yılında yoğun olarak ele geçen kırmızı, sarı, beyaz ve siyah renkli *stucco* parçalarının (Mermer Taklidi Stil) alandaki merkezi mekâna mı, yoksa tapınağı dört bir taraftan çevreleyen *temenos*

duvarına mı ait olduğunun tespitine yönelik olarak DT4 açmasının batı yarısında çalışmalara ağırlık verilmiştir. Özellikle açma içerisinde kalan ve Batı *Temenos* duvarının dibinde ele geçen çok sayıda ve büyük parçalar halindeki *stucco* parçalarına göre, yaklaşık 75,5 cm yüksekliğinde, gri kesme mermer bloklarla inşa edilen ve üzeri 26 yüksekliğindeki profilli bağtaşı ile sonlandırılan *temenos* duvarının üst kısmı olasılıkla kerpiçten inşa edilmiş ve iç yüzü alttaki *orthostat* sırasına benzetilmek üzere *stucco* ile kaplanmıştı. Söz konusu *stucco* parçalarına sadece DT4 açmasında değil, aynı zamanda *temenos*'un Güney *Stoa*'sında 2017 çalışmalarında kazısı tamamlanan GS1 açmasında da rastlanması, bu kanımızı desteklemektedir.

Dionysos Tapınağı'nda sürdürülen kazı çalışmaları dışında, tapınağın güney ve doğusundaki *ex situ* olan tapınak, *temenos*'un güney *stoa*'sı ve altar'ın mimarisine ait rölevesi tamamlanmış olan mimari blokların tamamı tapınak dışına taşınarak tasnif edilmiştir.

Ayrıca 2016 yılında başlanılan antik tiyatronun batı *analemma* duvarının ortaya çıkarılmasına yönelik kazı çalışmalarına 2017 yılında da devam edilmiştir.

2017 YILI ZEUGMA KAZILARI

Kutalmış GÖRKAY

Gaziantep ili, Nizip İlçesi, Kavunlu Köyü (Belkis Köyü) sınırları içinde yer alan Zeugma Antik Kentinde 2017 yılında gerçekleştirilen çalışmalar, arkeolojik kazı, belgeleme, koruma, onarım ve çevre düzenlemesi kapsamında 15 Haziran – 15 Ekim 2017 tarihleri arasında T. C. Kültür ve Turizm Bakanlığı ile Ankara Üniversitesi adına sürdürülmüştür. Değinen çalışmalara yurt

dışından ve yurt içinde çeşitli üniversite ve kurumlardan öğretim üyesi, uzman ve öğrenci katılmıştır.

Zeugma antik kentinin Doğu Konut sektöründe bulunan ve büyük bir bölümü 2014 yılında ortaya çıkarılan Mousalar Roma Evi kazı ve restorasyon çalışmaları 2017 yılı programının ağırlık noktasını oluşturmuştur. İkinci kazı alanı ise Zeugma Ören Yeri Çevre Düzenlemesi kapsamında projesi T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı'na yapılan Ören Yeri Karşılama Merkezi yapılarının yapılacağı alan olan Hellenistik Agora'nın doğusundaki sektördür.

Mousalar Evi içinde üç ayrı çalışma alanı oluşturulmuştur. Bunlardan ilki, Roma konutunun doğuda ve batıda olmak üzere karşılıklı iki *loggia*'dan oluşan avlusunun güneyindeki çeşme yapısının önündeki 01 açmasıdır. Açmada, daha çok MS.3.yy'ın ortalarına doğru avlulara eklenen su hazneli çeşme yapısının mermer kaplama taklidi geometrik dekorasyonuna ait dökülmüş fresk parçalarıyla birlikte, etüdlük eser niteliğinde seramik, yer yer fresk, demir çivi, cam ve az sayıda, mimari elemana ait parçalar ele geçmiştir. Mousalar Konutunun kuzeyinde yer alan ve konutun sokakla bağlantısını sağlayan giriş kısmının tahmin edildiği yerde 02 olarak adlandırılan açma gerçekleştirilmiştir. Bu açmadaki çalışmada MS 252/253 yı-

lına tarihlenen kentteki Sasani tahribi dö-küntülerinin oluşturduğu ve oldukça yoğun küçük buluntu içeren 389.11 – 387.41 kot-ları arası tabakası kısmen kazılmış ve daha sonra açmadaki kazı çalışması gelecek se-zon devam edilmek üzere sonlandırılmıştır. Mousalar Konutunda gerçekleştirilen bir diğer açma 05 Açması olmuştur. Avlunun doğu *loggia*'sının bulunduğu kesimde yer alan dolguyu kaplayan 05 açması konutun MS.3.yy'ın ilk yarısındaki su sistemiyle ilgili önemli sonuçlar vermiştir.

Kazı çalışmalarının yürütüldüğü bir diğer alan 03 ve 04 açmalarının gerçekleştirildiği Hellenistik Agora'nın doğusundaki sektördür. Burada yapılan temel sondajla-rında daha önceden bu alanda gerçekleştirilmiş olan jeofizik ölçümlerde varlığı öngö-rülmüş olan Agora'ya ulaşan kentin ana caddelerinden bir tanesinin *opus-caementi-cium* alt dolgusuna ait kalıntılar ve su kanalı tespit edilmiştir.

2017 yılında Belkıs Tepe'de yer alan iç sur ve kutsal alanda Manyetik jeofizik çalımlalar gerçekleştirilmiş ve kutsal alan içinde varlığı daha önceden bilinmeyen teras duvarları ve yapılarla ilgili önemli sonuçlar elde edilmiştir. 2017 sezonun en önemli buluntusu, bu çalışmalar sırasında Belkıs Tepe'de yüzeyden bulunmuş olan Geç Hitit Çağı'na tarihlenebilecek üzerinde Hiyeroglif bulunan bir bazalt parçasıdır. Şimdilik kentin kutsal alanına ait en eski tarihi veren bu yazıt, Belkıs Tepe'deki kutsal alanın 2.bin sonundan beri varlığını kanıtla-yan, sadece Zeugma için değil, aynı za-manda bölge tarihi için oldukça önemli bir buluntu olarak sayılabilir.

2017 YILI ALEXANDRIA TROAS KAZILARI

Erhan ÖZTEPE

Çanakkale İli, Ezine İlçesi, Dalyan Köyü yakınındaki Alexandria Troas antik yerleşimindeki 2017 yılı çalışmaları 10.07.2017-20.10.2017 tarihleri arasında yürütülmüştür. 2017 yılında kazı, onarım ve belgeleme çalışmaları olmak üzere üç ayrı alanda çalışmalar yürütülmüştür. İlk kazı çalışma sahası 2013 yılından bu yana araştırılması sürdürülen *Hellenistik Stoa* sektörüdür. Forum'un güney sınırında yer alan *Kryptoportiko*'nun güney bitimi önündeki stoa'nın iç kısmının MS 11-13 yüzyıla tarih-lenen kentteki son iskâncıların devşirme elemanlarla oluşturduğu mimari kalıntıla-rından başlayarak araştırılmasına 2017 yı-lında da devam etmiştir. 2013 yılından iti-baren gerçekleştirilen çalışmalarda 2008-2009 sezonlarında yarım kalan açma ta-mamlanmış ve güney - güneybatı yönünde genişletilmiştir. Böylece yaklaşık kuzey - gü-ney aksında konumlandırılmış olan *Krypto-portiko*'nun güney girişi ve Dor düzenli portikonun bir kısmı açığa çıkarılmıştır. Stoa'nın özgün Hellenistik dönem duvarının temelini araştırılmasına ilişkin araştırmalar 2017 yılında sürdürülmüştür. Stoa'nın iç kısmında dolgunun boşaltılması sırasında par-çalar halinde ele geçen oinokhoeler, kırmızı astarlı yakalı kâseler yoğun olan formlardır. Diğer formlar arasında çok sayıda tava, lo-pas ve khytra gibi mutfak kapları, pişmiş topraktan yapılmış ocaklar, değişik üretim merkezlerine ait pek çok amphora da göz-lemlemektedir. Burada ele geçen kap formları tümü kırılarak atılmış olmaları ve çoğunluğunun yeme içme ile ilgili kaplar ol-ması nedeniyle dikkat çekicidir.

İkinci araştırma alanı ise Forum'un güney sınırındaki yükseltinin araştırılması oluşturmuştur. Bu alanda 2011 yılı öncesinde gerçekleştirilen sondajlarda bir istinat duvarı ve gerisinde çeşitli mekânlara ait duvar izlerine rastlanmıştır. Geçtiğimiz yıllardaki sondajların birleştirilmesinin yanında doğu portikosunun güneydeki bitimi ile daha güneydeki muhtemel yapı ya da yapılar arasında kapı türü bir geçiş olup olmadığının araştırılması hedeflenmiştir. 2017 yılında sondajların birleştirilmesi neticesinde MS 2-3. yüzyıllara ait istinat duvarının gerisindeki mekânların geç dönemde bölümlendirildiği bazı kısımlarına mezarlar yerleştirildiği gözlemlenmiştir. Geç dönem iki mezarın hemen önünde buraya atılmış ve kırık halde ele geçen Hekataion biçimli heykel ve heykelcikler kentte yazıtlarda bilinen Hekate kültürünün varlığını ispatlaması bakımından son derece önemlidir.

2017 YILI NYSA KAZILARI

Serdar Hakan ÖZTANER

Aydın ili, Sultanhisar ilçesi, Nysa antik kentinde 2012-2016 yılları arasında Aydın Müzesi başkanlığında, S. H. Öztaner'in bilimsel danışmanlığında gerçekleştirilen kazı, araştırma, koruma ve onarım çalışmalarına 2017 yılında Kültür ve Turizm Bakanlığı ve Ankara Üniversitesi adına S.H.

Öztaner'in başkanlığında devam edilmiştir. Nysa 2017 yılı çalışmaları, 3 Temmuz 2017 – 15 Eylül 2017 tarihleri arasında, Ankara Üniversitesi ve çeşitli üniversitelerin öğretim üyelerinin, öğrencilerinin katılımıyla gerçekleştirilmiştir.

2017 yılı kazıları Çarşı Bazilikası - Forum alanında, Dorik Sütunlu Yapı 1 ve 2'de, kentin cadde-sokak sistemine yönelik olarak kentin batı yakasındaki Cadde 1, Cadde 3G ve Cadde 8B'de, Tiyatronun batısındaki tonozlu alt yapı üzerindeki erken Bizans Dönemi Kilisesinde yürütülmüştür.

Çarşı Bazilikası ve Forum: Tiyatronun güneydoğusundaki terasta 2012-2017 yıllarında yürütülen kazı ve araştırma çalışmalarıyla alandaki yapıların işlevleri ve mimarileri üzerine önemli sonuçlar elde edilmiştir. Çarşı Bazilikasının kuzeyindeki 20x15 m boyutlarındaki dörtgen salonun “tribunal”ın güney kenarı boyunca yer alan kemer ayaklarının güneyinde 2017 yılında gerçekleştirdiğimiz kazı çalışmalarıyla neflere ait çok tahrip olmuş temel kalıntıları açığa çıkarılmıştır. Nefler kuzeyden güneye doğru 66 m boyunca devam ederek, üç kapılı “Anıtsal Giriş” ile Plateia - Cadde 1'e bağlanmaktadır. Terasın doğu kenarı boyunca bir stoa gibi uzanan Çarşı Bazilikasının batısında 2015-2017 yıllarında gerçekleştirdiğimiz ka-

zırlarla, dörtkenarlı portikolarla çevrili, köşelerinde L formlu süs havuzlarının yer aldığı, zemini mermer döşeli, içten içe 41x46 m ölçülerindeki Forum alanının varlığı saptanmıştır.

Forum, Çarşı Bazilikası, Kilise, Cadde 1 ve Cadde 3G'de acil onarım ve koruma çalışmaları gerçekleştirilmiş, mimari elemanlarının onarım, konservasyon ve *anastylosis* çalışmalarına devam edilmiştir. Antik kent genelinde temizlik ve düzenleme çalışmalarına da devam edilerek kentteki yapılar bitki örtüsünden arındırılmış, gezi güzergâhları düzenlenmiş, yeni bilgilendirme panoları yerleştirilmiştir. Nysa 2017 kent planına kazı ve jeoradar çalışmalarıyla açığa çıkarılan, yeni saptanan mimari kalıntılar eklenmiştir. Ayrıca “Yerel Halkın Kültürel Mirasın Korunmasına İlişkin Olarak Bilinçlendirilmesi” amacıyla “Nysa Antik Kentinde Çocuk Eğitimi Programı” gerçekleştirilmiştir.

2017 YILI DENİZLİ İLİ TARİH ÖNCESİ DÖNEM YÜZEY ARAŞTIRMASI

Kadriye ÖZÇELİK

Denizli ilinde Paleolitik dönemlere ışık tutacak bulgulara ulaşılması hedeflenerek 2014 yılında başlatılan yüzeysel araştırmasına 2017 yılında da devam edilmiş; Pamukkale, Buldan, Güney, Bekilli, Çal, Baklan ve Honaz ilçelerine ait arazilerde çalışmalar gerçekleştirilmiştir. Söz konusu ilçelere ait düz ve dağlık arazilerin yanı sıra Baklan'da Beşparmak Dağı eteklerindeki Sırtlantaşı ve İkikapı mağaraları ile Çal'da Büyük Menderes Nehri'nin geçtiği İnlidere Vadisi'ndeki

çok sayıda doğal mağara, Paleolitik dönemlerde iskân görüp görmediklerinin belirlenmesi amacıyla incelenmiştir.

Güney ilçesinin batısında yer alan Aydoğdu ile kuzeyindeki Ortaçeşme mahallelerine ait arazilerde Alt Paleolitik karakterler taşıyan, hammaddeleri kuvarsit olan yontmataş endüstriye rastlanmıştır. Genel olarak Güney ilçesinde kuvarsit hammaddenin çok bol olduğu gözlenmiştir. Ortaçeşme Mahallesi Kocagöl mevkinde ele geçen yontmataş materyal çok geniş bir alana yayılmıştır. Endüstri grubu; çekirdekler, kıyıcı formlu aletler, çok yüzeyli parçalar ve yongalardan oluşmaktadır. Grubun en karakteristik parçası ise hammaddesi yine kuvarsit olan iki yüzeyli alettir.

Baklan ilçesindeki araştırmalar, ilçenin güneyinde Boğaziçi Mahallesi sınırları içinde 2 adet Alt/Orta Paleolitik karakterli çekirdeğe ulaşılmasını sağlamıştır.

Araştırmanın bir diğer aşamasında ise Denizli ilinde bugüne kadar ortaya çıkarılan buluntu yerlerinin paleocoğrafik evriminin anlaşılması, hammadde kaynaklarının lokasyonunun ve jeomorfolojik biriminin tespit edilebilmesi, ayrıca yaşlandırmaya

ilişkin bir çalışma yapıp yapılamayacağını belirlenebilmesi amacıyla jeolog ve jeomorfologlarla incelemeler yapılmıştır. Bu incelemeler sırasında Honaz ilçesi Aydınlar Mahallesi'nde hammadde kaynaklarına ilişkin önemli bilgilere ulaşmanın yanı sıra yeni buluntu alanlarına da rastlanmıştır. Buldan ilçesinde ise 2016 yılında tespit edilmiş olan Boyunduruk mevkiisi buluntu alanında tarlanın sürülmesiyle Alt Paleolitik dönemi karakterize eden yeni yontmataş buluntuların gün ışığına çıktığı görülmüştür.

Denizli'de 2017 yılında gerçekleştirilen araştırmalar sonucunda Paleolitik potansiyelleri konusunda hiçbir bilgiye sahip olmadığımız Güney ve Baklan ilçelerinde Paleolitik Çağ'ın erken evrelerine tarihlenebilecek önemli buluntu alanları saptanmıştır. Ayrıca, daha önceki araştırma sezonlarında *Homo erectus* ve *Homo neandertal* insanlarına ait kültürel izlerin yoğun olarak görüldüğü Buldan ve Honaz ilçelerinde ise yeni buluntu ve buluntu alanlarına ulaşılmıştır.

2017 YILI ESKİŞEHİR İLİ TARİH ÖNCESİ ARKEOLOJİSİ YÜZEY ARAŞTIRMASI

Metin KARTAL

2017 Yılı Eskişehir ili Tarih Öncesi Arkeolojisi yüzeysel araştırması Prof. Dr. Metin Kartal başkanlığındaki bir ekip tarafından gerçekleştirilmiştir. İlk sezonu tamamlanan bu araştırma Tarih Öncesi Arkeolojisi hakkında özellikle de Anadolu Paleolitik Çağ kronolojisi açısından oldukça tatmin edici buluntular ve sonuçlar ortaya koymuştur. Araştırma kapsamında Eskişehir il sınırları içinde; İnönü, Mihalgazi ve Sarıcakaya

kaya ilçelerinin tamamı ile Seyitgazi ilçesinin bir kısmı ve Alpu ilçesinin kuzeyinde yer alan mağaralar araştırılmıştır. Taraması yapılan bu alanlardan 25 buluntu alanı tespit edilmiştir. Buluntu alanlarının birçoğu özellikle Seyitgazi ilçesine aittir. Yüzeysel araştırmamızın en batı kanadı olan İnönü ilçesinde tarih öncesi arkeolojisi açısından 4 adet buluntu alanı saptanmıştır. İnönü'den Mihalgazi ilçesine geçerken yol kenarındaki tarlaların bir kısmına da bakılmış ve Tepebaşı ilçesine ait olan bu alandan da 1 adet buluntu yeri tespit edilmiştir. Eskişehir il merkezinin kuzeybatısındaki Sarıcakaya ilçesinde ise 2 adet buluntu alanı saptanmıştır. Diğer ilçelere göre daha büyük olan Seyitgazi ilçesi Eskişehir il merkezinin güneybatısında yer almaktadır. Yüzeysel araştırmamız açısından en verimli sonuçları elde ettiğimiz bu ilçeden şimdilik toplam 18 adet buluntu alanı tespit etmiş bulunmaktayız.

Tüm buluntu alanlarından Alt ve Orta Paleolitik dönemlere ait karakteristik yontmataş unsurlar ele geçmiştir. Özellikle Alt Paleolitik Dönem'i karakterize eden kıyıcı, kıyıcı alet ve iki yüzeysel aletler Eskişehir tarihinin en erken buluntuları olmaları dolayısıyla araştırmamızın en heyecan verici eserlerini oluşturmuşlardır. Orta Paleolitik açısından ise teknolojik anlamda önemli veriler sunan levallois çekirdekler ön plana

çıkılmaktadır. Bu yıl gerçekleştirdiğimiz yüze araştırması, gelecek yıllarda yapacağımız çalışmalar açısından Eskişehir'in tarih öncesi dönemlerine ait daha nice önemli buluntu yerlerinin tespit edileceğine dair önemli ipuçları vermiştir.